

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

ข้อมูล ณ วันที่.....๑๓.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ.....๒๕๖๘

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายประสงค์ หลวงท่าเม

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๒๓๕ หมู่ ๕ บ้านโคกสว่าง ต.บะยาว อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี ๔๑๒๘๐ .
โทรศัพท์ ๐๘๘๘๖๑๘๕๒๐

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๑ ปัจจุบันอายุ ๖๗ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม

คณะ/สาขาวิชา ครุศาสตร์บัณฑิต

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ...ข้าราชการบำนาญ

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๖๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....มันสำปะหลัง.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๓..... แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงมันสำปะหลัง

๒.๒ แปลงยางพาราและไม้ยืนต้นอื่น ๆ

๓.๒ แปลงไม้ผล

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย ๓.๑ ฐานเรียนรู้ที่ ๑ เศรษฐกิจพอเพียงการเกษตร

๓.๒ ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ

๓.๓ ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การปศุสัตว์/การเลี้ยงโคเนื้อ/สุกร/เป็ดเทศ/ไก่บ้าน

๓.๔ ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การลดต้นทุน/การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง

๓.๕ ฐานเรียนรู้ที่ ๕ ระบบน้ำและการบริหารจัดการน้ำ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- เทคโนโลยีทางการเกษตร
- เกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming)

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง(ปรัชญาชีวิตเรียบง่าย)
- เกษตรทฤษฎีใหม่/เศรษฐกิจพอเพียง
- เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- กลุ่มองค์กรเกษตร, วิสาหกิจชุมชน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

๑. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๒. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
๓. ปูทางฝังคุณธรรม

เนื้อหาของหลักสูตร

๑. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
๒. การวางแผนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. การพัฒนาอาชีพตามแนวทางพอเพียง
๔. การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๕. การทำปฏิทินการผลิต

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

๑. การฝึกอบรมแบบเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน
๒. การดูงานแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

- โดยผ่านเวทีการประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการแปลงใหญ่และคณะกรรมการศพก.ระดับจังหวัด ได้มีการเสนอข้อมูลปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปความต้องการผ่านที่ประชุมโดยเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานและตัวแทนประธานระดับจังหวัดเป็นตัวแทนเข้าร่วมจัดทำแผนบูรณาการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นระบบ ใบบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แบบแผนฯ)

- นำข้อมูลที่ได้จากชุมชนหรือเกษตรกรทั่วไปที่เข้าร่วมกิจกรรมในศพก.และเกษตรกรผู้นำมาร่วมวิเคราะห์ปัญหา สรุปแนวทางแก้ไขที่จะนำไปปฏิบัติจัดทำแผนขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) โดยใช้เวทีการประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการแปลงใหญ่และคณะกรรมการศพก.ระดับอำเภอ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ในอดีต การทำการเกษตรแบบดั้งเดิม มักยึดติดกับวิธีการที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หรือการจัดการดิน ซึ่งบางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ทั้งเรื่องของสภาพอากาศที่แปรปรวน ดินที่เสื่อมโทรม หรือแม้กระทั่งความต้องการของตลาดที่ซับซ้อนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เกษตรกรไทยในยุคปัจจุบันมีความพร้อมที่จะ เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย โดยเปิดรับแนวคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อยกระดับภาคการเกษตรของตนเอง

แรงบันดาลใจ เกิดจากการที่ลาออกจากราชการครูแล้วโดยพื้นฐานครอบครัวทำการเกษตร และมีที่ดินเหมาะสำหรับการทำการเกษตร จึงเริ่มลงมือทำการเกษตรแบบจริงจัง ตอนแรกไม่ได้มีการวางแผนการผลิตทำให้ประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงเริ่มทำการเกษตรแนวทฤษฎีใหม่ และทำปฏิทินการผลิตบางส่วนก็เริ่มมีรายได้รายวันจากการปลูกพืชที่หมุนเวียนให้มีรายได้ตลอดปี รายเดือนจากการขายยางพารา และการทำปศุสัตว์ ไม้ผลที่ออกลูกตลอดปี รายปีจากการขายข้าว และไม่ผลตามฤดูกาล

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ในสถานการณ์ การเกิดโรคระบาดทั้งใบด่างมันสำปะหลัง และโรคพุ่มแจ้ ทำให้ผลผลิตลดลง ราคาตกต่ำกลายเป็นข้อจำกัดสำคัญในการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร การหันมาพึ่งพาเทคโนโลยี จึงเป็นก้าวสำคัญที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ การนำเครื่องจักรกลการเกษตรที่ทันสมัยมาใช้ ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมดิน การเพาะปลูก การดูแลรักษา ไปจนถึงการเก็บเกี่ยว สามารถช่วยลดระยะเวลา แรงงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะปลูก กรมพัฒนาที่ดิน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดินในพื้นที่ มักจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำและความรู้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสองเรื่องหลักที่มีผลโดยตรงต่อความอุดมสมบูรณ์และผลผลิตของพืช นั่นคือ การใช้น้ำหมัก และ การปรับปรุงโครงสร้างดิน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การทำปฏิทินการผลิต มีการจัดการให้มีรายได้ตลอด รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี

๓) อธิบายขั้นตอนใช้ปุ๋ยทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังที่ด้านทานต่อโรคใบด่างมันสำปะหลัง

- มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มันสำปะหลังเจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนปนทราย หรือดินทราย มีความสมบูรณ์ปานกลาง อินทรีย์วัตถุไม่ต่ำกว่า ๑ % ระบายน้ำและอากาศได้ดี ระดับหน้าดินลึกไม่น้อยกว่า ๓๐ เซนติเมตร มีค่า pH ๕.๕ - ๗.๕

- ฤดูปลูก ต้นฝน เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ปลายฝน เดือน ตุลาคม - ธันวาคม

- การคัดเลือกท่อนพันธุ์ เลือกท่อนพันธุ์ที่ปราศจากโรค ตัดไว้ไม่เกิน ๑๕ - ๒๐ วัน อายุต้นพันธุ์ ๘ - ๑๔ เดือน ความยาวท่อนพันธุ์ ๒๐ - ๒๕ เซนติเมตร จำนวนตา ๕ - ๗ /ท่อน แขนท่อนพันธุ์ก่อนปลูก นาน ๕ - ๑๐ นาที ด้วย ไทอะมีโทแซม ๒๕% WG อัตรา ๔ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร อิมิดาคลอพริด ๗๐% WG อัตรา ๔ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร ไดโนทีฟูแรน ๑๐% WP อัตรา ๔๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- ลักษณะดินที่เหมาะสมกับพันธุ์มันสำปะหลังที่ด้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง

ดินทราย/ดินทรายปนดินร่วน พันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ ระยะยง ๗๒ ห้วยบง ๖๐

ดินร่วนปนทราย พันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ ห้วยบง ๖๐

ดินร่วนปนดินเหนียว ระยะยง ๕ ห้วยบง ๖๐

ดินต่าง ระยะยง ๕

- การเตรียมดินปลูก ควรไถพรวนให้ลึก ๒๓ - ๓๐ เซนติเมตร และควรมีการไถระเบิดดินดานอย่างน้อย ๒ ปี/ครั้ง ไม่ควรไถเตรียมดินขณะที่ดินแฉะหรือแห้ง (ฝุ่น) มากเกินไป ถ้าพื้นที่ลาดเอียงควรไถขวางทิศทางของความลาดเอียง

- การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน มันสำปะหลังต้องการปุ๋ยในช่วง ๑ - ๓ เดือนหลังปลูก ให้ใช้ปุ๋ย N P K ในดินทรายถึงดินร่วนปนทราย อัตรา ๑๖-๘-๑๖ กิโลกรัม/ไร่ ในดินร่วนเหนียว อัตรา ๘-๔-๘ กิโลกรัม/ไร่ ในดินเหนียวปนกรด อัตรา ๘-๔-๘ กิโลกรัม/ไร่ การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินจะช่วยลดจำนวนปุ๋ยที่ต้องใส่ ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย วิธีใส่ปุ๋ยหากใช้อัตราต่ำสามารถใส่ปุ๋ยเพียงครั้งเดียว หลังกำจัดวัชพืชครั้งแรกเมื่ออายุ ๑ เดือนหลังปลูก โดยเปิดร่องเข้าแถวโรยปุ๋ยแล้วกลบ หากใช้อัตราสูงควรแบ่งใส่สองครั้ง โดยเฉพาะดินทรายควรแบ่งครั้งใส่ N K สองครั้ง เมื่ออายุ ๑ และ ๒ เดือน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใส่ปุ๋ยของมันสำปะหลัง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๕ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ..มันสำปะหลัง..... พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๕ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ..ข้าวนาปี..... พื้นที่ปลูกจำนวน ๓ (ไร่-งาน-วา)

๑.๓) ...ยางพารา..... พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๔) ไม้ผลพื้นที่ปลูกจำนวน๕.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
ไม่มี

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓...ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) เลี้ยงสุกร จำนวน ๕๐ ตัว

๒.๒) โคเนื้อ จำนวน ๑๒ ตัว

๒.๓) ไก่พันธุ์พื้นเมือง จำนวน ๑๗๕ ตัว

๒.๔) เป็ดเทศ จำนวน ๒๕ ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒...ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ไม้ยืนต้น/ไม้ใช้สอย.....พื้นที่ปลูกจำนวน๒.....(ไร่-งาน-วา)

๔.๒) ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๔ ไร่

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก) โดยมีรายละเอียดของ
ต้นทุนการผลิต ดังนี้

มันสำปะหลัง

กิจกรรม	ต้นทุน (บาท/ไร่)
๑. ค่าไถ	๖๐๐
๒. ค่าท่อนพันธุ์	๒๐๐
๓. ค่าปุ๋ยรองพื้น	๖๒๐
๔. ค่าฮอร์โมนเร่งราก	๓๐
๕. ค่าเคมีป้องกันโรคและแมลงที่มากับท่อนพันธุ์	๑๕๐
๖. ค่าแรงปลูก	๕๐๐
๗. ค่าปุ๋ยเคมีในการดูแลรักษา	๖๐๐
๘. ค่าปุ๋ยอินทรีย์	๒๔๕
๙. ค่าสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	๑๕๐
๑๐. ค่าจ้างฉีดพ่นฮอร์โมน/ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช	๑๕๐
๑๑. ค่าเก็บเกี่ยว	๘๐๐
๑๒. ค่าขนส่ง	๕๐๐
รวม	๔,๕๔๕

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

- ขายยางพาราก่อน เฉลี่ยวันละ ๑๔๒๘ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)ได้
จากอะไรบ้าง ระบุ

- ขายไก่พื้นบ้าน และเป็ดเทศ

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๕๐๐ บาท/สัปดาห์

๔) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)ได้จาก
อะไรบ้าง ระบุ

- ขายลูกหมู

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน

๕) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

- ขายโคเนื้อ

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๙๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

- สร้างรายได้หลักของครอบครัว อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนส่งต่อให้ลูกหลาน
- มีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน
- ได้ฝึกทักษะการเป็นผู้นำ การวางแผน การบริหารจัดการ และประสานงานต่าง ๆ
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน กลุ่มแปลงใหญ่ คณะกรรมการศพก.หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- เป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรคนอื่น ๆ

ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนและเกษตรกรทั่วไป

- ทำให้ชุมชนและเกษตรกรทั่วไปได้รับความรู้และเป็นตัวอย่างที่ดี
- มีแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- มีโอกาสนำความรู้ไปต่อยอดพัฒนาอาชีพการเกษตรเช่น ลดต้นทุน เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มพัฒนาการผลิต และสร้างเครือข่ายอาชีพ
- มีสถานที่เรียนรู้ในชุมชนใกล้บ้านสะดวกต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ทำให้ใส่ในปริมาณที่เหมาะสมเหลือตกค้างในดินลดการเกิดชั้นดินดาน ลดดินเป็นกรด ลดต้นทุน ผลผลิตมีคุณภาพ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- จะใช้หลักการบริหารจัดการฟาร์มแบบ Zero waste คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด และไม่ปล่อยให้ขยะหรือของเสียออกนอกพื้นที่ฟาร์ม ศพก.มีการทำกิจกรรมการเกษตรแบบผสมผสาน มีการปลูกป่าไม้ไว้ใช้สอย ไม้ผลบางส่วน มีเลี้ยงกระบือ เปิดไถ่พื้นเมือง เลี้ยงปลา ฯลฯ เพื่อให้กิจกรรมเกื้อกูลกัน ปลูกไม้ใช้สอยไว้กันลม ใบไม้ร่วงหล่นทับถมเป็นปุ๋ยบำรุงดิน และป้องกันการไหลบ่าชะล้างหน้าดินในฤดูฝน เลี้ยงเปิดไถ่ไว้ใช้ปุ๋ยและค้ำยันกันแมลงศัตรูพืช เลี้ยงกระบือไว้ช่วยกำจัดวัชพืชในสวนบางส่วน ปุ๋ยคอกก็เก็บไว้ใส่พืชที่ปลูก และบำรุงดิน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- ความรู้ด้านการบริหารปศุสัตว์เบื้องต้น เช่น การทำคลอดหมู ทำหมันลูกหมู การผสมพันธุ์หมู และโคเนื้อ
- ความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร การทำน้ำหมัก ปุ๋ยหมัก การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ระบบน้ำ

การปลูกพืชแบบผสมผสาน การทำปฏิทินการผลิต

- การบริหารจัดการฟาร์มแบบ Zero waste

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาใช้บริการเป็นจุดอบรมและศึกษาดูงานต่อเนื่องตลอดทั้งปี
- เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญและทักษะในการเป็นวิทยากรอย่างดี เพราะจบปริญญาตรี และเป็นข้าราชการครูเกษียณ

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- มีเกษตรกรในพื้นที่เข้ามารับบริการอยู่เป็นประจำ ทั้งมาอบรม ศึกษาดูงาน มารับบริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น สารเร่ง พด.๑-๑๔ ของสำนักงานพัฒนาที่ดิน ไตรโคเดอร์มา ของสำนักงานเกษตรอำเภอวังสามหมอ และมาปรึกษาด้านการเกษตรและปศุสัตว์

- เป็นตัวกลางประสานระหว่างหน่วยงานและเกษตรกร หรือระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงาน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- ประชาสัมพันธ์การเฝ้าระวังการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช ภัยธรรมชาติ โรคระบาดปศุสัตว์
- ประชาสัมพันธ์โครงการจากภาครัฐ ,ปัจจัยการผลิต ราคาพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์
- ประชาสัมพันธ์แหล่งน้ำขนาดเล็กจากกรมพัฒนาที่ดิน สารพด.ต่าง ๆ
- ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้หยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชนหรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- ขยายผลโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้ที่สนใจ
- ประชาสัมพันธ์ผ่านเกษตรกรผู้นำ หน่วยงานราชการ
- ต่อยอดกับกลุ่มองค์กร เช่น ศพก.เครือข่าย กลุ่มแปลงใหญ่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- เข้าร่วมประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่ายศพก.และแปลงใหญ่ เข้าร่วมประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน เข้าร่วมเป็นวิทยากรของหน่วยงานที่จัดอบรมในพื้นที่

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- มีการวางแผนบริหารจัดการที่ดีเป็นตัวอย่าง เสียสละสามารถแนะนำเกษตรกรรายอื่นได้
- ต้องประสานงานกับทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานราชการ คณะกรรมการ เครือข่ายและชุมชน
- ศึกษาหาความรู้เทคโนโลยีใหม่ ติดตามสถานการณ์ตลาดเสมอ
- ถ่ายทอดความรู้ แก่ผู้ที่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาดูงานให้เข้าใจ และตั้งเป้าหมายในการทำงาน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- การได้เป็นประธาน ศพก.หลัก ของอำเภอวังสามหมอ มีความภาคภูมิใจและทุ่มเทให้การปฏิบัติงานขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรในชุมชนเป็นอย่างดี เพราะต้องการให้ชุมชนเกิดการพัฒนาด้านการเกษตร มีอาชีพ มีรายได้ ความเป็นอยู่ที่ดี และยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- วิสัยทัศน์ เสียสละที่รวมใจทำให้ชุมชนมีความสามัคคี
- กล้าตัดสินใจ ซื่อสัตย์ มีเหตุผลรอบคอบ
- การบริหารจัดการ ลำดับความสำคัญ
- การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ให้ความช่วยเหลือคนอื่นตามโอกาสเหมาะสม ปฏิบัติตนตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มหมู่บ้านชุมชน เสียสละทั้งร่างกาย แรงทรัพย์ให้ใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่เรียนรู้ ศพก.เป็นเวลา ๕ ปีตอนนี้ก็เลยเวลาเข้าปีที่ ๑๐ แล้วโชคดีที่ครอบครัวเข้าใจ และสนับสนุนในการเป็นผู้นำผู้เสียสละในการเป็นเกษตรกรต้นแบบประธานศพก.

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ความเพียรเป็นประตูสู่ความสำเร็จ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

คณะกรรมการดำเนินงานถอดบทเรียนมี ๓ คน

- ๑) ว่าที่ร้อยโท ทองสาทองหนองยาง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๒) นางสาวปิยะมาศ กองอุดม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
- ๓) นางสาวจุฑามาศ ช่างประดิษฐ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียน คือการวิเคราะห์ สรุปรายข้อมูลจากประสบการณ์การทำงานกิจกรรมของเกษตรกรต้นแบบซึ่งเป็นประธาน ศพก.อำเภอวังสามหมอ เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน ได้แก่

- การสัมภาษณ์
- การสอบถาม แนวคิดข้อเสนอแนะ
- การสนทนารวมกลุ่มกับเกษตรกรต้นแบบ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- เกษตรกรต้นแบบ มีภารกิจและไม่มีเวลาเข้าร่วมกระบวนการถอดบทเรียนอย่างเต็มที่
- เกษตรกรต้นแบบอาจไม่เข้าใจว่าการถอดบทเรียนการถอดบทเรียนคืออะไรและมีประโยชน์อย่างไร ทำให้ไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร
- ผู้ถอดบทเรียน/เจ้าหน้าที่ ไม่สามารถสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและปลอดภัย ทำให้เกษตรกรไม่กล้าแสดงความคิดเห็น มีการบันทึกข้อมูลที่ไม่เป็นระบบหรือไม่ละเอียดพอ ทำให้ข้อมูลที่ได้มามี

ภาคผนวก

คณะทำงานถอดบทเรียน

ประธาน ศพก อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

ภาพกิจกรรม

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

โดย

สำนักงานเกษตรอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์